

rum, facta hypothesi, quod per nullam intentionem ministri formalem vel virtualem ille fructus applicetur, sacrificium carere actuali effectu, quia non est sufficienter applicatum ad operandum. Addo tamen rarissime accidere posse casum, in quo sacerdos nulli applicet hunc fructum. Nam ad hoc sufficit intentione formalis, vel virtualis; nam si ad conficiendum sacramentum, vel offerendum ipsum sacrificium Deo, sufficit virtualis intentione, multo magis sufficiet ad applicandum fructum ejus. Hæc autem virtualis intentione vix deesse potest; nam omnis sacerdos, quando alteri non applicat sacrificium, saltem habet virtualem intentionem fruendi fructu illius. Applicat ergo sibi ipsi, vel, si aliquo titulo obligatus sit ad offerendum pro alio, etiam habet unusquisque intentionem virtualem implendi obligationem suam; et similiter in eo casu, quo applicatur sacrificium ei, qui non indiget, vel non est capax fructus illius, unusquisque habet intentionem, ut, vel ad se redeat, vel animabus purgatorii, aut aliis indigentibus, applicetur; itaque, si sacerdotes mediocriter sint instructi, et aliquam diligentiam in sacrificando et offerendo adhibeant, vix eis praedictus casus eveniet. Quia vero impossibilis non est, statuamus ita accidisse: numquid poterit postea sacerdos applicare præteritum sacrificium? Non enim defuere, qui ita senserint, fortasse, quia sacerdos, offerendo sacrificium, acquisivit jus, et fecit quodammodo suam illam satisfactionem, et ideo videtur semper manere in potestate illius applicare illam. Sed hoc difficile creditu est; alias posset sacerdos etiam ex instituto, et directa intentione suspendere hunc effectum, et reservare illum, ut alio tempore fiat arbitrio suo, et consequenter, si ipse est in peccato, potest fructum seu applicationem ejus suspendere, donec sit in gratia, ut possit, si velit, sibi applicare, et idem posset respectu alterius. Item, qui non habet stipendium, posset dicere sacram, et reservare applicationem, et postea accepto stipendio satisfacere applicando sacrificium, prius oblatum, ei qui postea stipendium dedit; haec autem et similia sunt inaudita in Ecclesia, et valde absurdia, ut latius tractat Cordub., lib. 5 de Indulgentiis, q. 42. Dicendum ergo est, quod sicut sacramentum solum est in potestate ministri pro tempore et momento, quo configitur, et tunc habet effectum, qui non potest a ministro suspensi, ita sacrificium est sub potestate et intentione ministri, quamdui of-

fertur, et tunc debet applicari, et habere effectum, qui non debet suspensi arbitrio, vel incuria ministri; et ideo si hac de causa semel careat effectu, jam non est in potestate ministri, applicare illud, quia non est institutum, ut operetur, nisi dum fit seu existit suo modo, et ideo sacerdos nullum acquisivit jus, ut applicet ad operandum sacrificium jam præteritum. Dices: quantum ad depreciationem potest aliquis applicare præterita sacrificia; ergo, et quantum ad satisfactionem ex opere operato. Respondetur, negando consequentiam; nam quoad impetrationem ita potest applicari sacrificium, sicut præterita bona opera; manent enim in acceptatione divina, et ut sic possunt iterum atque iterum Deo repræsentari, ut propter illa nos exaudiatur; et idem est de sacrificio, quia hic effectus neque habet definitam quantitatem, nec certum tempus, nec speciale promissionem, aut institutionem, quæ omnia secus sunt in effectu ex opere operato. Unde addo, quando applicatio fit ad impetrandum, non proprie fieri ad novum effectum in eo ordine, nisi quatenus per novam orationem et petitionem novus effectus impetratur, et id quod in sacrificio vel bono opere præterito quodammodo jam erat in virtute et quoad sufficientiam applicatur ad efficaciam mediante oratione. Non est ergo simile de impetratione, et effectu ex opere operato.

7. *Consectarium.* — *Cordub. refutatur opinio.* — Ex dictis colligo, si sacerdos applicet sacrificium, referendo intentionem suam ad intentionem alterius hoc modo: Applico hanc Missam, cui Petrus applicuerit, tunc, si alius tempore oblationis conditionem impleverit et sacrificium applicuerit, validam esse et sufficientem applicationem; si autem contingat, alterum non applicuisse alicui sacrificium, tunc carere effectu suo. Quia cum applicatio sacerdotis fuerit quasi conditionata, et non invenerit conditionem impletam, omnino inefficax redditur; sicut in conficiendo sacramento per intentionem conditionatam, si conditio non est posita in re, quando materia et forma consummantur, nihil fit, quia talis intentione nihil ponit in esse, et ideo inefficax redditur. Ita ergo est in præsenti propter eamdem rationem, quanquam Cordub., lib. 1, quæst. 4, dub. 5, oppositum sentiat, dicens, jam Deo esse præsentem futuram voluntatem alterius, et ideo fructum sacrificii statim applicari illi, cui Deus prævidet ab alio fore applicandum. Quod si Deus prævi-

deat nullam futuram applicationem alterius, tunc ait sacrificium frustrari suo effectu; sed certe primum illud non fuit ab illo satis animadversum, alioqui pari ratione dicere posset, sacramentum datum sub conditione de futuro. Si Petrus consenserit, statim esse validum, si Deus prævidet, Petrum consensurum, quia jam respectu Dei intentio conditionata transit in absolutam. Item deberet idem dicere de hac applicatione: Offero sacrificium pro eo, cui crastina die applicero, vel pro eo, qui datus est mihi eleemosynam, et de similibus, quæ sunt præter usum Ecclesiæ, magnosque abusus parere possunt, si introducantur. Deus ergo, sicut nec punit, nec præmio afficit, nec ita confert effectus sacramentorum aut sacrificii, ex his qua prævidet futura, sed juxta præsentem hominis intentionem et dispositionem; et ideo, si intentione, ut nunc est in homine, est conditionata, etiam, quando conditio non est posita, absolute et secundum se est inefficax, et suspendit effectum, donec conditio reipsa impleteatur, ideoque nihil operatur, quicquid Deus prævideat.

8. *Dubium.* — *Scoti et Gabriel. opinio.* — Superest dicendum de alia parte quæstionis, scilicet, de privatis offerentibus, an, si pro aliis offerant fructum suum, illis prosit; nam Scot. et Gabriel supra, agentes de illo fructu sacerdotis, quem vocant specialissimum, negant posse applicari aliis. Non videntur autem loqui de potestate simpliciter, sed ut licite, vel non licite fiat, nec loquuntur universaliter, sed cum limitatione, scilicet, quando ipsem sacerdos indiget tali fructu, quia esset contra ordinem charitatis alteri applicare; hæc enim ratio, ad summum probat, tunc non posse fieri licite; non vero, quod simpliciter non posset, aut quod factum non teneret; interdum enim potest homo peccare donando quod suum est, et quod nihilominus donatio sit valida. Unde etiam illa ratio nullo modo procedit in his, qui non indigent, quia tunc nihil facient contra ordinem charitatis. Hæc autem doctrina, si vera est, eadem ratione applicanda est ceteris privatis offerentibus, quia, ut sic, sacerdos se habet a privatus offerens, sicut supra diximus. Quanquam (ut verum fatear, et Ledesma prius intellexit) auctores prædicti solum loqui videntur de fructu ex opere operantis; tamen in illo etiam procedit eadem ratio in aliis privatis offerentibus, quæ in sacerdote, ut perse constat. Quocumque autem modo illa doctrina intelligatur, sive de fructu ex opere

operato, sive ex opere operantis, non recte probatur illa ratione Scoti. Quia hic fructus, de quo agimus, non est remissio alicujus culpæ, neque gradus aliquis sanctitatis, gratiæ aut gloriæ; sed est satisfactio vel remissio alicujus pœnæ; in hujusmodi autem malis pœne non est contra charitatem propriam, quod aliquid cedat juri suo, privando se tali commodo, ut alteri benefaciatur. Et hoc confirmat usus omnium piorum; applicant enim satisfactions suas pro animabus purgatorii, non quia existimant, se illis non indigere; esset enim hec arrogans cogitatio; sed quia vel sperant aliis modis sibi interim provideri posse, vel quia volunt aliis benefacere, etiam si aliquid amplius ipsi patientur, vel certe, quia in hoc ipso charitatis opere magis meritentur, et hoc bonum existimant merito, et satisfactioni esse præferendum. Aliis igitur absolute videntur posse privatos offerentes hunc fructum aliis donare, quia in hoc non peccant, ut declaratum est, et alioqui facultas eis non deest. Nam suo modo sunt domini illius satisfactionis; nam licet ex opere operato detur, tamen revera fit tam propria, sicut illa, quæ est ex opere operantis. Sicut ergo hæc libere potest alteri dari, ita et illa.

9. Dices fortasse, solis sacerdotibus, quatenus operantur ut ministri Christi, datum esse potestatem applicandi aliis fructum oblationis suæ, quia solum ministri Christi ut sic constituti sunt dispensatores mysteriorum Dei, et ideo per solos illos potest conferri effectus ex opere operato. Sed contra, nam, cum Christus concesserit singulis fidelibus fructum aliquem ex opere operato, ratione oblationis eorum, ut ab ipsis est, unde constat negasse illis potestatem applicandi aliis talem fructum? Quanquam enim demus talem fructum respectu alterius non esse ex opere operato, esse tamen poterit per modum communicationis spiritualium bonorum; nam hi duo modi diversi sunt; quando enim applicatio est simpliciter ex opere operato, non oportet, ut applicans sit in gratia, sicut antea de sacerdote, ut sic, diximus; quando vero applicatio est solum per modum communicationis, oportet, ut iste, qui applicat, sit in gratia; nam oportet, ut prius sibi jus acquirere possit, quod in alium transferat; ut autem acquirat tale jus, oportet, ut sit in statu gratiæ. Et in hunc modum explicata hæc opinio est probabilis.

10. *Privati offerentes portionem ex opere operato hujus sacrificii sibi correspondentem*

aliis applicare non valent. — Nihilominus censeo, contrarium esse probabilius, scilicet, non posse hujusmodi offerentes aliis applicare hunc fructum, quia in universum censeo omnem effectum ex opere operato esse proprium et personale beneficium, et quasi privilegium personae concessum, quod non potest ipsa in alium transferre; sicut de indulgentia dicit D. Thom. in 4, dist. 20, art. 3, quæst. 3, ad 2, eum, cui conceditur, non posse fructum illius in alium transferre, nisi speciali facultate in ipsamet indulgentia concedatur; idem ergo est de effectu ex opere operato, qui specialiter concessus est in favorem talis personæ; et hoc constat inductione in effectibus sacramentorum; datur enim per baptismum remissio totius poenæ, neque est in potestate baptizati, aliqua parte ejus seipsum privare, ut eum alteri applicet, ut supratextum est. Idemque est in satisfactione sacramentali, quæ in confessione imponitur, ut suo loco dicemus. Idem ergo dicere debemus de hoc effectu sacrificii, quatenus personalis est, quia nulla est specialis ratio ad exceptionem faciendam, nec sufficiente aliqua auctoritate constare potest.

SECTIO X.

Quæ sint necessaria in eo, pro quo sacrificium offeratur, ut in eo habeat effectum ex opere operato.

1. *Quilibet non baptizatus incapax est effectus hujus sacrificii ex opere operato.* — Quid in offerentibus necessarium sit, jam supra diximus. In eo ergo, pro quo sacrificium offeratur, quatuor desiderari possunt, ut effectum ex opere operato consequatur, capacitas, status, dispositio, indigentia, et de singulis pauca dicenda sunt.

2. *Occurritur scrupulo.* — Primo igitur requiritur capacitas, quam baptismus confert; nam sine charaktere baptismali nullus est capax hujus effectus, ut sentit D. Thom., quæst. 79, art. 7, ad 2; cum August., de Anima et ejus origine, lib. 4, c. 9; et idem sumitur ex Chrysost., hom. 3 ad Philip., ubi dicit hoc sacrificium non posse offerri pro catechumeno defuncto, quod verum esse non potest, nisi quoad effectum ex opere operato; nam quoad impetrationem etiam pro illo offerri potest. Et hoc sensu omnes Theologi censem, baptismum, sicut est janua ad alia sacramenta, ita etiam esse ad hoc sacrificium, scilicet, quoad effectum ex opere

operato. Et hac etiam ratione specialiter offert Ecclesia pro fidelibus, per quos, baptizatos intelligit; nam illi sunt proprie fideles in foro Ecclesie, qui per baptismum fidem professi sunt; et hoc sensu intelliguntur illa verba Canonis: *Memento Domine famulorum familiarumque tuarum, qui nos præcesserunt cum signo fidei;* ita enim solet baptismus signum vel sigillum fidei appellari. Item sicut hoc sacrificium visible est, ita visibili Ecclesiae est datum, ut pro se, suisque membris illud offerat, eisque ex opere operato prospicit; sed per baptismum constitutimur membra hujus Ecclesiae visibilis; illi ergo tantum, qui baptizati sunt, sunt capaces hujus effectus ex opere operato. Item, illi soli possunt esse participes hujus mensæ; prius enim generari debent, quam nutriti, et reconciliari prius quam ad convivium amicorum admitti; ergo illi etiam soli sunt capaces fructus ex opere operato, ut sacrificium est. Patet consequentia, quia eadem mensa est altare; unde ad eosdem ordinatur sub utraque ratione. Neque est verisimile, Christum pluribus promisso effectum sacrificii quam sacramenti. Neque aliqua probabili ratione vel auctoritate potest in hoc differentia constitui. Eo vel maxime, quod juxta antiquissimam Ecclesiae consuetudinem, catechumeni non permittuntur adesse mystériis, ex quo incipit fieri oblatio sacrificii; semper ergo existimati sunt incapaces effectus hujus sacrificii ex opere operato; alias cur prohiberentur adesse, et cum aliis offerre? Atque hinc facile solvitur objectio, si quis dicat, catechumenum esse posse membrum vivum Christi, et capacem remissionis poenæ. Respondetur enim, hoc non satis esse, ut eam possit consequi ex opere operato per hoc sacrificium, quia hoc remedium speciale datum est Ecclesiae pro his, qui in Christo sunt regenerati, sicut et cætera omnia, quæ habere possunt effectum ex opere operato.

3. *Solus viator hujus fructus ex opere operato capax est.* — *Dubium.* — Secundo requiritur status viatoris, nam, si jam sit in termino ultimo beatitudinis, vel damnationis, vel non indiget, vel frui non potest hoc fructus sacrificii, ut ex disput. 77 constat. Difficultas vero est de statu quasi medio, scilicet, animarum purgatorii. Multi enim negant hoc sacrificium habere infallibiliter effectum in his animabus, ut Soto, dist. 13, quæst. 2, art. 4; Cano, lib. 12 de Locis, 13, ad 9; Cordub., lib. 1, quæst. 3, opin. 4. Hinc autem necessario sequitur illum effectum non esse

ex opere operato, quia talis effectus est infallibilis in eo, qui non ponit obicem; sed in animabus purgatorii non potest esse obex; ergo ex hoc capite non potest in eis impediri effectus; ergo si deficere interdum potest, solum est, quia non est ex opere operato. Ratio vero reddi potest, quia illæ animæ jam non sunt membra Ecclesiae visibilis; ergo nec sunt in statu, in quo possit ex opere operato prodesse sacrificium visible, sicut nec visibilia sacramenta eis utilia esse possunt. Secundo, illæ animæ non sunt in statu satisfaciendi, sed satis patienti; ergo neque ulla satisfactio eis jam prodesse potest, saltem ex certa lege et promissione. Tertio, propter hanc causam alia suffragia Ecclesiae, et indulgentiae non applicantur eis infallibiliter, sed per modum suffragii (ut aiunt), ut Deus de congruo acceptet et applicet illa, quod significat August., libro de Cura pro mort. agenda, cap. 1, et in Enchir., cap. 49. Ergo idem erit in praesente; nam est eadem ratio, et quotiescumque Sancti loquuntur de oblatione hujus sacrificii pro defunctis, explicant illam per modum deprecationis et suffragii.

4. *In purgatorio animæ detentæ sunt capaces fructus ex opere operato hujus sacrificii, utpote quæ aliqualiter sint viatrices.* — Nihilominus contraria sententia, sicut magis pia, ita et probabilior est; itaque cum dicimus, statum viatoris requiri ad hunc effectum, comprehendimus statum purgatorii; nam quatenus, qui illuc sunt, ad ultimum terminum nondum pervenerunt, aliqua saltem ex parte viatores sunt, maxime quoad remissionem poenarum, vel etiam culparum veniam obtinendam. Est autem haec opinio expressa D. Thom. in 4, dist. 45, quæst. 2, art. 3, ad 3; significat eam Albert. Mag., art. 2, ad 6; Durand., dist. 12, quæst. 4; multi recentiores, Petrus Soto, lect. 7 de Eucharist.; Lindan., lib. 4 Panopl., cap. 51; Ruard., art. 16; Hosius, in Confess., cap. 44; Aiala, de Tradit., part. 3; Bellarm., lib. 2 de Purg., cap. 8, qui generatim de suffragiis censem, infallibiliter applicari; quod etiam tenent Covarruv., in cap. Alma mater, part. 1, § 5, num. 14; et Navarr., in cap. in Levit., notabil. 22. Ex hoc autem necessario consequitur, idem a fortiori dicendum esse de hoc sacrificio; nam, ut Concil. Trident. dicit, sess. 25, c. 4, inter suffragia sacrificium Missæ maxime prodest defunctis; ergo, si alia prosunt infallibiliter, hoc multo magis; vel quamvis aliis operibus hoc negetur, non esset negan-

dum huic sacrificio, propter excellentiam ejus. Accedit, quod Trident., sess. 22, can. 1, eodem modo dicit, sacrificium hoc offerri pro vivis et defunctis; et eodem modo loquuntur Cyril. Hierosol., Catech. 5 mystag.; et Chrysost., hom. 68 ad Populum. Multumque favet dictum ejusdem Chrysost., hom. 3 ad Philipenses, quod sumi etiam potest ex August., lib. 4 de Origine animæ, cap. 9, hoc sacrificium non posse offerri pro catechumenis defunctis, sicut potest pro baptizatis; nam, ut supra dicebam, hoc necessario intelligendum est quoad effectum ex opere operato; ergo operatur hoc modo in baptizatis jam defunctis; nam per modum impetrationis etiam in catechumenis operari potest. Præterea in forma sacerdotii æqualiter dicitur: *Accipe potestatem offerendi sacrificium pro vivis et defunctis.* Ergo verisimile est, hanc potestatem esse æque efficacem circa utrosque. Ex his ergo omnibus sufficiens habemus fundatum, ut credamus, Christum ita instituisse hujus sacrificii efficaciam; in quo tota hæc res posita est, quia sine tali institutione certum est, non posse sacrificium per se habere hanc efficacitatem. Neque item est dubium, quin ex institutione Christi potuerit illam habere. Neque etiam est ulla ratio, ob quam animæ purgatorii fuerint ab hoc effectu excludendæ, ut patebit facile ex responsibus argumentorum.

5. Ad primum enim respondet, quod illæ animæ eo modo, quo viatrices sunt, pertinent ad Ecclesiam militantem, nondum enim triumphant. Unde aliquo modo possunt ligari vel absolviri, et cum eis habemus quandam spiritualium bonorum communicationem; hoc ergo satis est, ut sint capaces effectus hujus sacrificii ex opere operato; quod excellentiam legis gratiæ non parum commendat; habet enim remedia, quibus non solum viventibus, sed etiam fidelibus defunctis indigentibus efficaciter subveniri possit. Unde non est similis ratio de sacramentis. Primo quidem propter diversum finem; sacramenta enim ordinata sunt ad gratiam conferendam, sacrificium autem ad poenas peccatorum tollendas; at vero animæ purgatorii non sunt capaces augmenti gratiæ, absolviri autem possunt a reatu poenæ. Deinde ratione modi efficiendi, seu applicandi effectum; nam sacramentum applicatur per aliquam actionem circa corpus, et ideo non operatur, nisi in anima unita corpori; sacrificium vero operatur solum per quandam extrinsecam ordinationem seu rela-

tionem, quæ terminari potest ad animam etiam a corpore separatam.

6. Ad secundum negatur consequentia, nam, licet animæ illæ non sint in statu, in quo possint per se satisfacere, sunt tamen in statu, in quo possunt frui aliorum satisfactionibus, præsertim Christi.

7. Ad tertium jam dictum est, antecedens esse dubium, et consequentiam invalidam.

8. Tertio requiritur dispositio; de qua non omnes eodem modo sentiunt; nam qui existimant, pœnam debitam ex prioribus peccatis remissis posse in statu peccati mortalis remitti, consequenter dicunt, id posse fieri per oblationem hujus sacrificii. Unde fit, juxta opinionem hanc, nullam dispositionem requiri ad hunc effectum in eo, pro quo sacrificium offertur; nam etiam si sit in peccato mortali habituali, consequetur illum; idem autem erit dicendum, etiam si sit in peccato actuali, quia, si indignitas personæ non obest, actuale peccatum non addit specialem repugnantiam. Ita sentit in generali Navarrus cum Soto, et aliis in cap. 4, n. 45, de Pœnit., dist. 6, et in speciali de hoc sacrificio, lib. de Orat., c. 19, n. 73. Nihilominus tamen dicendum est, ut hoc sacrificium efficaciter operetur, postulare in eo, pro quo offertur, gratiam gratum facientem, ut necessariam dispositionem. Ita D. Thom., quæst. 79, art. 7, ad 2, et omnes discipuli ejus. Generale fundamentum est, quia is, qui est in peccato mortali, non est capax satisfactionis pro pœna temporali; imo nec satispassionis. Quod fundamentum in sequente tomo ex professo tractandum est; nunc satis est dicere, hæc esse beneficia amicorum, neque esse rationem ullam, ob quam ad inimicos extendantur.

9. *Præter habitualem gratiam nulla necessaria dispositio est ad percipiendum fructum Eucharistici sacrificii ex opere operato.* — Tria vero supersunt circa hoc declaranda. Primum est, an præter dispositionem gratiæ habitualis requiratur aliqua alia (supposito etiam chartere baptismali) in eo, qui recepturus est hunc effectum. Respondetur, nullam aliam dispositionem requiri. Probatur, quia, vel illa est habitualis, vel actualis. Non primum, ut per se constat, quia cum gratia habituali comprehendimus omnes virtutes et dona, quæ illam comitantur, præter quæ nihil habituale ad salutem requiritur. Nec etiam secundum, quia non est necessaria actualis devotione, neque aliquis bonus affectus, quia etiam ad effectum sacramenti, hoc non

est per se necessarium; ergo multo minus erit ad hunc effectum; imo nec actualis aliqua consideratio necessaria est; nam etiam si contingat, alium nihil scire, nec cogitare de oblatione sacrificii pro ipso facta, vel etiam si sit dormiens, quando illi applicatur effectus, dabitur illi, si in gratia sit. Sicut etiam contingit in communicatione satisfactionis ex opere operantis; nam, si ego applico alteri satisfactionem meam, ipso nihil sciente, revera Deus illam acceptat, et remittit alteri pœnam. Ratio autem hujus est sumenda ex modo, quo hic effectus applicatur; non enim fit per aliquam actionem recipientis; sed solum per intentionem, et quasi extrinsecam donationem alterius. Item, quia hæc dispositio, neque est necessaria ex parte sacrificii (nam ille, pro quo fit oblatio, nullo modo ad sacrificium concurrit), neque etiam ex parte ipsius effectus, quia, cum sit sola remissio pœnae, non requirit specialem præparacionem ex parte hominis. Dices, saltem require consensum ejus, et voluntatem acceptandi tale beneficium. Respondetur, sufficere virtualem et interpretativam, quæ nulli deest; unusquisque enim cupit a pœnis liberari, et libenter hoc beneficium remissionis acceptat; sicut enim pœna est veluti intrinseca, seu ex natura sua involuntaria, ita e contrario remissio pœnae voluntaria censemur, saltem virtualiter et implicite, et hoc satis est ad hunc effectum. Unde ulterius addo, non requiri etiam carentiam omnis actualis peccati venialis; nam etiam ille, qui actu est peccans venialiter, potest consequi hunc effectum, quia non habet oppositionem cum illo, respectu pœnae relictæ ex alia culpa remissa; non vero respectu pœnae, quæ debetur propter culpam ipsam, quæ actu committitur; nam illa non potest ante culpam remitti; et ideo respectu illius dici potest obex talis culpa, non vero respectu alterius, quia, sicut potest una culpa venialis sine alia tolli, ita multo magis potest tolli pœna relictæ ex prioribus peccatis, sine veniali culpa; secus vero est de peccato mortali actuali, quia hoc secum non compatitur habitualem gratiam.

10. *Veniale actuale peccatum non impedit hujus fructus perceptionem quoad pœnam pro aliis debitam.* — Secundo inquire potest, an hic effectus sit major ceteris paribus, in eo, qui melius est per gratiam dispositus, vel per majorem devotionem; D. Thom. enim, dicta quæst. 79, art. 5, absolute dicit, hanc oblationem esse satisfactoriam illis, pro quibus

offertur, vel etiam offerentibus, secundum quantitatem sue devotionis; et ita etiam sentiunt Soto, lib. 8 de Justitia, quæst. 2, art. 2; et Sylvest., verba Miss., quæst. 9; et ratio esse potest, quia, si dispositio requiritur ad effectum ergo et melior dispositio conductus ad meliorem effectum. Ita enim supra de offerentibus argumentabamur, et de sacramentis, eorumque effectibus eodem modo ratiocinati sumus. Et generale principium est, quia causa perfectius operatur in subiecto melius disposito.

11. *Supposita in subjecto capacitate, hujus fructus quantitas ex applicantis intentione est sumenda.* — Nihilominus censeo, non esse sumendam ex hoc capite quantitatem seu variationem hujus effectus. Ita tenet Cajet., tom. 3 Opuscul., tract. 3, quæst. 2; et idem sentit Durandus in 2, dist. 43, quæst. 3, num. 7 et 8; et D. Thom. ibi, quæst. 2, art. 3, quæstiunc. 4, dicit, suffragium, quod alicui prodest ex applicatione alterius, totum pendere ex intentione applicantis, ita ut remoto impedimento, tantum applicetur, quantum ipse vult. Ex quibus verbis (quæ verissima sunt) sumenda est in præsenti ratio; nam hic effectus, respectu ejus, pro quo offertur, ut sic, totus pendet ex intentione sacerdotis applicantis. Ergo tantus est quantum esse vult applicans. Neque in hoc pendet ex dispositione alterius, nisi quoad hoc solum, ut obex non ponatur. Unde, quoad hoc non est eadem ratio de offerentibus ut sic, quia effectus illis respondens non pendet solum ex intentione alterius, neque extrinsecus (ut sic dicam) ab illa provenit, sed in propria actione et oblatione fundatur, quam melior dispositio facit moraliter meliorem, et acceptiorem Deo. Atque eadem ratio differentiæ est de effectibus sacramentorum, quia non pendet in actione sua ex intentione alterius; sed veluti naturaliter agunt juxta dispositionem suscipiens. Denique non est simile de aliis causis, quæ per se agunt juxta dispositionem passi; nam in præsenti hec causalitas solum est moralis per modum cuiusdam donationis, quæ tanta est, quantum vult is, qui donat, neque aliud ex parte recipientis requirit, nisi capacitatem absque impedimento. Unde potest retorqueri argumentum; nam quando dispositio solum requiritur, ut removens prohibens, nihil ad effectum refert, quod dispositio sit major vel minor, dummodo quælibet illarum totum impedimentum auferat; sic autem est in præ-

senti; nam quælibet gratia, etiam minima, auferit totum impedimentum inimicitiae divinae, et ad hoc solum necessaria est, ut satis constat ex dictis. Ostendimus enim, actualem dispositionem per se hic non concurrere, quia neque effectus est talis, ut illam postulet, nec modus recipiendi illum, quia non est per aliquem concursum ipsius recipientis; major autem, vel minor intensio gratiæ habitualis, etiam est impertinens ad hunc effectum, ut Soto ipse fatetur, quia quicumque est in gratia, est capax remissionis pœnae, neque aliquid amplius ad hoc confert major intensio gratiæ.

12. Præterea declaratur res tota in hunc modum, quia effectus, respondens oblationi sacerdotis ut sic, determinatus est ex institutione, semperque est in se omnino æqualis, quia non habet unde varietur, cum non pendeat ex dispositione sacerdotis, neque ex illa augeatur vel minuatur, ut supra ostendit. Rursus hic effectus applicatur, ut diximus, per intentionem sacerdotis, quæ in hoc est libera, per se loquendo, et potest totum effectum applicare, cui voluerit. Unde, si totum applicet Petro, ille consequetur totum, etiam si sit minus sanctus, quam reliqui omnes; si vero applicet Petro et Paulo, et velit æqualiter inter eos dividiri, ita fiet, etiam si illi sint inæqualiter sancti, quia in hac applicatione sacerdos habet liberam potestatem; ergo effectus sacrificii non variatur ex varia dispositione eorum, pro quibus offertur. Quod si interdum velit sacerdos, ut effectus distribuatur inter plures, juxta eorum dignitatem in genere gratiæ, tunc ita quidem fiet, non tamen ex vi inæqualis dispositionis, sed ex vi intentionis et voluntatis applicantis. Sicut contingit in applicatione satisfactionis ex opere operantis, quæ datur, vel distribuitur juxta voluntatem applicantis, dummodo ali sint capaces, id est, non sint in mortali peccato. Quod autem sint magis, vel minus sancti, nihil refert ad hunc effectum, qui per se pendet solum ex donatione alterius. Ad rationes igitur in contrarium jam responsum est; D. Thom. autem, cum disjunctive loquatur, posset sufficienter de offerentibus intelligi, vel, si de utrisque intelligatur, non oportet, ut eodem modo utrisque conveniat, sed cum proportione; nam in offerentibus prærequiritur talis dispositio ratione oblationis. In his vero, pro quibus offertur, solum quatenus necessaria esse potest ad removendum impedimentum.

13. Quæsitum. — *Cui applicatus est talis fructus, dum obicem illi opponebat, obice remoto nihil illius consequitur.* — Tertio inquiri potest, an hic effectus detur, recedente fictione, quando per obicem fuit impeditus. Navarr. enim supra docet, si hoc sacrificium offeratur pro homine existente in peccato mortali, qui non habeat reatum alterius pœnæ temporalis, quæ posset statim remitti (ut ipse putat), postea, remissa illa culpa mortali, remitti ratione sacrificii præteriti pœnam aliquam temporalem, cujus reatus alioqui maneret, post remissam culpam. Sed hanc sententiam existimo falsam. Primo, quia nullum habet fundamentum, et alioqui non est rationi consentaneum, ut ei, qui in peccato mortali perdurat, jam sit, quantum est ex parte acceptationis divinae, remissa pœna temporalis, tali peccato debita, veluti sub ea conditione, si aliquando talis culpæ veniam consequatur. Secundo, quia supra dixi, sola illa sacramenta habere effectum, recedente fictione, quæ iterari non possunt, et ideo habent necessitatem aliquam; sed hoc sacrificium iterari facillime potest, et nulla est necessitas hujusmodi privilegii; ergo non est gratis, et sine fundamento asserendum in favorem hominis qui in suo peccato perdurat. Tertio, quia hoc sacrificium oblatum pro justo tunc non indigente satisfactione non acceptatur et quasi conservatur illi, ut quando postea indigerit, recipiat fructum illius, ut jam dicam; ergo multo minus acceptabitur illo modo respectu peccatoris. Non igitur reddit postea hic effectus, sed manet in thesauro Ecclesiæ, ut supra declaratum est.

14. Quem reatus temporalis pœnæ non tenet, ei hujus fructus portio non respondet. — Quarto requiritur indigentia ad hunc effectum sacrificii ex opere operato, id est, ut is, pro quo offertur, habeat aliquem reatum pœna temporalis relictum ex culpa remissa; nam si culpa nondum est remissa, ut jam dictum est, illam impedire remissionem pœnae propter ipsam culpam; si autem est plene facta remissio, quoad totum reatum pœnam, nihil superest per hoc sacrificium agendum. Sicut in naturalibus, ut agens agat positive, necesse est supponat aliquam privationem, et ut agat privative, id est, expellendo, necesse est, ut supponat aliquid formæ in subjecto, quia si tota est expulsa, nihil illi superest agendum. Et ob hanc rationem, nihil potuit hoc sacrificium ex opere operato conferre Beatissimæ Virgini; et idem est de quocum-

que justo pro eo tempore (si tamen aliquod est) in quo nullum habet reatum temporalis pœnæ. Sed queri potest, an in eo casu maneat talis fructus in acceptatione divina applicatus tali justo, ut, quando postea illo indigerit, eo fruatur. Respondetur, minime ita applicari seu acceptari; non est enim conveniens providentiae modus, ut ante commissam culpam sit jam veluti satisfactum pro pœna, alias quodammodo posset postea impune peccare, nec culpa postea commissa faceret proprie dignum pœnæ, quia inveniret jam solutam. Item, si quis recipiat sacramentum pœnitentiæ cum tali modo et dispositione, ut de se sufficiat ad tollendum reatum pœnæ ut centum, et in tali homine non sit nisi reatus pœnæ, ut quinquaginta, non propterea reservatur in posterum ille effectus, ut ex peccatis postea committendis veluti compleatur. Similiter in satisfactionibus ex opere operantis, si quis justus eo die, quo nihil debet, actus pœnitentiæ faciat, non reservatur illi talis satisfactio pro peccatis, quæ postea committit; ergo multo minus id fieri in effectu hujus sacrificii. Unde in eo casu dicunt aliqui sacrificium quidem non operari in eo, qui non indiget, neque etiam effectum ejus manere suspensum, aut prorsus amitti, sed dari aliis qui indigent, ex divina pietate, et mutua hominum charitate. Ita D. Thom. in 4, dist. 45, seu in addit., quest. 71, art. 14, ad 3.

15. Addendum vero est, necessariam esse applicationem seu intentionem offerentis, ita ut ipsem velit, ut si Petrus, pro quo sacrificium offert, illo non indiget, fructus ejus applicetur aliis indigentibus, sive in particuli eos designet, sive tantum in communione, si hoc non faciat, et intentio ejus sistat in sola illa persona, quæ non indiget, fructus sacrificii non manet applicatus, et ideo nulla dabatur, sed in thesauro Ecclesiæ manebit, juxta principia posita. Quapropter prudens consilium est, semper habere prædictam intentionem; imo hic est optimus modus offerendi pro aliquo sacrificium, secunda intentione, ut vocant.

SECTIO XI.

Utrum effectus hujus sacrificii sit infinitus intensive.

1. Prima opinio. — *Hæc quæstio est celebris et valde controversa, quamvis sine causa, ut opinor. Sunt ergo duas opposite sententiae.*

Prima affirmat, hunc effectum esse infinitum intensive. Hanc tenet Cajetanus supra, quæst. 79, art. 5, ubi hoc sensu dicit, unam Missam esse valoris infiniti, et ideo ex sua quantitate sufficere ad satisfaciendum pro pœnis omnium peccatorum, tam viventium quam mortuorum; idem tenet Cajetanus, tomo 2 Opusc., tract. 3, quæst. 2; Sylvester, verb. Missa 4, q. 9; Viguerius, in Institut., cap. 16, § 2; Cano, lib. 12 de Locis, cap. 43, ad 10; Ruardus, art. 16, § 2; inclinat Soto in 4, dist. 44, quæst. 2, art. 5, dist. 14, quæst. 2, art. 2, retractans quod prius docuerat, fortasse melius. Fundamentum est, quia hoc sacrificium est infinitum ex parte rei oblatæ, et non est minus infinitum ex parte offerentis, quia, licet sacerdos videatur persona finita, tamen non offert in sua, sed in Christi persona, et est veluti æquivalenter Christus, qui est principalis offerens; ergo est tam infiniti valoris, sicut sacrificium crucis, et nihil minus habet, quam illud, ut Chrysostomus intulit, hom. 2 super ad Timoth. Denique est hoc sacrificium infinitum in representando et continendo virtutem passionis Christi, quia virtus instrumenti tanta est quanta principalis agentis; imo est eadem, cum instrumentum non operetur, nisi in virtute principalis agentis; hoc autem sacrificium est veluti organum continens in se totam virtutem sacrificii crucis, ut sumitur ex Concilio Tridentino, sessione 22, cap. 4.

2. Secunda opinio. — Secunda opinio negat, sacrificium hoc habere valorem, vel effectum infinitum intensive. Tenet expresse D. Thomas in 4, dist. 43, quæst. 2, art. 4, quæstiunc. 3, ad 2; Bonaventur. ibi, art. 2, quæst. 3, ad ultimum; Richard., art. 2, quæst. 3; Paludan., quæst. 2; Durand., quæst. 3; Major, quæst. 2; Scotus, Quodl. 20; Gabriel, lectio 26 et 27 in canon.; Soto, lib. 9 de Justit., quæst. 2; Covarr., qui alios refert, in cap. Alma mater, 4 part., § 5, num. 5 et sequentibus. Fundamentum horum auctorum fuisse videtur, quia licet res oblatæ in hoc sacrificio sit infinita, tamen oblatio ipsa, in qua essentia sacrificii consistit, finita est, et ab offerente finito, qualis est sacerdos, quod videtur etiam insinuasse D. Thom. supra, quæst. 79, art. 5, dicens: *In satisfactione magis attenditur effectus offerentis, quam quantitas oblationis;* per quantitatem autem oblationis intelligit quantitatem rei oblatæ, et patet exemplo, quod statim subjungit, dicens: *Unde et Dominus dicit Lucas 22, de vidua, quæ*

obtulit duo æra, quod plus omnibus misit. In eodem igitur sensu addit D. Thom.: *Quamvis ergo hæc oblatio ex sui quantitate (id est, ex parte rei oblatæ) sufficiat ad satisfaciendum pro omni pœna, tamen fit satisfactoria illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus, secundum quantitatem suæ devotionis, et non pro tota pœna;* ac si diceret, quia actio offrendi finita est, limitatum habere effectum.

3. Distinctio valoris ab effectu. — Ut et rem explicemus, et simul constet, quid sentiendum sit de relatis opinionibus, primum omnium distinguere oportet, in hac oblatione, valorem operis ab effectu. Valor enim significare videtur dignitatem moralem quam oblatio habet, ut ea sufficere possit ad meritum, satisfactionem vel impetracionem, si juxta divinam ordinationem ad aliquid horum referatur; effectus autem est id, quod de facto datur, vel dari potest, juxta Christi institutionem, ob talem oblationem; loquimur enim de effectu ex opere operato. Unde etiam sic consideramus sacrificium, ut est a Christo offerente, et a sacerdote, ut gerente personam ejus; haec enim duo moraliter pro eodem reputantur; si autem consideretur hoc sacrificium, ut est ab Ecclesia, sic etiam potest in eo considerari valor, saltem ad imprestandum, et effectus inde proveniens; ut vero est a privatis personis, sic etiam potest in eo considerari valor ex opere operantis, et effectus illi correspondens.

4. Hujus sacrificii valor, ut a summo sacerdote Christo offertur, infinitus est; tamen nullum meritum vel satisfactio, sed impetratio sola est in ipso. — Dico ergo primo: hoc sacrificium secundum se, et prout a suo principali offerente offertur, est infinitum in ratione sacrificii, atque adeo infinitum habet valorem, ratione cuius, si cætera necessaria concurrerent, posset esse infinite meritorum et satisfactoriorum; de facto tamen nulla est in eo satisfactio, nullumve meritum, ut est opus Christi, sed sola impetratio. Hanc conclusiōnem, maxime quoad priorem partem, probat fundamentum primæ sententiae, quia hoc sacrificium, non solum ex parte rei oblatæ, sed etiam ex parte offerentis infinitum est, quod non satis videntur considerasse aliqui ex auctoribus citatis in secunda opinione; nam, licet hoc sacrificium immédiata offeratur per os et manus sacerdotis, tamen revera Christus est, qui per illum offert, vel' actualiter, ut supra declaravi (quod non párum declarat et exaggerat dignitatem hujus sacrificii), vel